

TAKSİRLE ÖLDÜRME

*Doç. Dr. Ali Kemal YILDIZ**

I. GENEL AÇIKLAMALAR

Bütün bireyler yaşama hakkında sahiptir (Ay. m. 17/1). Yaşama hakkı uluslararası belgelerde de özel olarak düzenlenmiştir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 3., Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinin 6., İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 2. maddeleri, her insanın yaşama hakkına sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Her insan yaşama hakkına sahip olduğuna göre, insan yaşamının kanunlarla korunması ve bu yaşamı yok etmeye yönelik davranışların yaptırımı bağlanması gereklidir. İnsan hayatına yönelik bu koruma sadece bilerek ve isteyerek insan yaşamını yok etmeye yönelik kasıtlı eylemlere karşı değil, dikkat ve özen yükümüne aykırı davranmak suretiyle meydana getirilen taksirli eylemlere karşı da korunmaktadır. Bireyler toplum içerisinde, başkalarının hayatları açısından risk veya tehlike oluşturacak davranışlarını gerçekleştirirken dikkat ve özen yükümüne uygun davranmak, dikkat ve özen yükümüne aykırı davranışlarla başkalarının hayatlarına zarar vermemek zorundadırlar.

Dikkat ve özen yükümüne aykırı davranışlar sonucunda diğer bireylerin hayatlarına yönelik zararlar TCK'nın 85. maddesinde¹ "taksirle öldürme" başlığı altında yaptırımı bağlanmıştır. Maddenin birinci fıkrasında *taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi... cezalandırılır* düzenlemesine yer verildikten sonra, ikinci fıkrasında *eylemin birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanması-na neden olması* hali daha ağır ceza ile karşılanmıştır.

* Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

¹ "Taksirle öldürme

Madde 85- (1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiil, birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise, kişi iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

TCK, “taksir” kavramının tanımı ve taksirle işlenen bütün suçlar açısından geçerli olacak genel özelliklerini 22. maddede² düzenlemiştir. Dolayısıyla 85. maddenin yorum ve uygulanmasında 22. maddesinde yer alan taksire düzenleme dikkate alınacaktır.

5237 sayılı TCK 26.09.2004 tarihinde kabul edildikten³ sonra, ancak henüz yürürlüğe girmeden⁴ önce 31.03.2005 tarih ve 5328 sayılı “Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 3. maddesiyle 85. maddenin 2. fıkrasında değişiklik yapılmış; ikinci fıkrada düzenlenen eylemin cezasının alt sınırı üç yıldan⁵ iki yıla indirilmiştir. Bunun dışında taksirle öldürme suçuna ilişkin düzenleme, TCK’nın kabulündeki ilk halini korumaktadır.

5237 sayılı TCK öncesinde yürürlükte olan **765 sayılı TCK, taksirle öldürme suçunu 455. maddesinde⁶ düzenlemiştir^{7,8}**. Bu düzenlemede taksirle

² “Taksir

Madde 22- (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmemekle gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suçla ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda birine kadar indirilebilir.”

³ RG: 12.10.2004, sy.: 25611

⁴ 5237 sayılı TCK, bazı hükümleri dışında 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir (TCK m. 344).

⁵ Esasen tasarıda 85. maddenin (tasarının 87. maddesi) ikinci fıkrasındaki eylemin cezasının alt sınırı beş yıl iken Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu’ndaki görüşmelerde üç yıla indirilmiştir (Komisyon görüşmeleri için bkz.: **Güney**, Niyazi / **Özdemir**, Kenan / **Balo**, Yusuf S.; Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara 2004, s. 261 vd.

⁶ Madde 455 – Tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizamata, ve evamir ve talimata riayetsizlik ile bir kimsenin ölümüne sebebiyet veren şahıs iki seneden beş seneye kadar hapse ve 250 liradan 2.500 liraya kadar ağır para cezasına mahkum olur.

Eğer fiil birkaç kişinin ölümünü mucip olmuş veya bir kişinin ölümü ile beraber bir veya birkaç kişinin de mecruiyetine sebebiyet vermiş ve bu yaralanma 456’ncı maddenin 2’nci fıkrasında beyan olunan derecede bulunmuş ise dört seneden on seneye kadar hapis ve 1.000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile mahkum olur.

Yukarıdaki fıkralarda beyan olunan cezalar, kusurun derecesine göre sekizde birine kadar indirilebilir.

⁷ Taksirle öldürme suçunun 765 sayılı TCK’daki düzenlemesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz.: **Dönmezer**, Sulhi; *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, 16. Baskı, İstanbul 2001, s. 108 vd.;

öldürme suçu, taksirin şekilleri belirtilmek suretiyle tanımlanmıştır. Bu tanımda taksirin şekilleri *tedbirsizlik, dikkatsizlik, meslek ve sanatta acemilik, nizamata, evamir ve talimata riayetsizlik* şeklinde sayılmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında da eylemin birkaç kişinin ölümüne veya bir kişinin ölümü ile birlikte bir veya birkaç kişinin de yaralanmasına sebebiyet vermesi hali cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Ancak 765 sayılı TCK, 5237 sayılı TCK'dan farklı olarak bu ağırlaştırıcı sebebin uygulanabilmesi için, ölüm yanında gerçekleşecek yaralanmanın her halini değil, 456. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiş olan sonucu sebebiyle ağırlaşmış yaralanma derecesinde olmasını aramıştır⁹. Yine 5237 sayılı TCK'dan farklı olarak 765 sayılı TCK'nın 455. maddesinin son fıkrasında *taksirle işlenen eylemlere ilişkin cezaların kusurun derecesine göre sekizde bire kadar indirilebileceğine* ilişkin bir düzenlemeye sahipti.

765 sayılı TCK'da yine 5237 sayılı TCK'dan farklı olarak taksir kavramına ilişkin genel bir düzenleme ve tanıma yer verilmemiştir. 765 sayılı TCK'nın 45. maddesinde *“Cürümde kastın bulunmaması cezayı kaldırır.”* şeklindeki ifade ile cürümlerin ancak kasten işlenebileceği kuralına yer verdikten sonra, *“Failin bir şeyi yapmasının veya yapmamasının neticesi olan bir fiilden dolayı kanunun o fiile ceza tertip ettiği ahval müstesnadır.”* düzenlemesi ile kanunun taksirli eylemden dolayı cezalandırmayı açıkça öngördüğü hallerde, taksirle gerçekleştirilmiş eylemlere ilişkin sorumluluğu da kabul etmiştir¹⁰.

Yine 765 sayılı TCK'da taksir kavramı gibi bilinçli taksir kavramına ve bilinçli taksirle işlenen suçlarda ceza uygulamasının nasıl olacağına ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmemişti. Eylemin bilinçli taksirle gerçekleştirilmesi halinde hâkim cezayı alt ve üst sınırlar arasında belirlemesi gerekiyordu.

Erem, Faruk; Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, C. IV, 3. Baskı, Ankara 1985, s. 329 vd.; **Erman**, Sahir; Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (Erman/Özek, Ceza Hukuku Özel Bölüm), İstanbul 1994, s. 81 vd.; **Önder**, Ayhan; Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul 1994, s. 83 vd.

⁸ 765 sayılı TCK ve 5237 sayılı TCK'da taksirle öldürme suçunun düzenlenişine ilişkin karşılaştırma için bkz.: **Centel**, Nur / **Zafer**, Hamide / **Çakmut**, Özlem; Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C. I, 2. Baskı, İstanbul 2011, s. 98-99.

⁹ 5237 sayılı TCK'nın TBMM Adalet Komisyonu'ndaki görüşmelerinde bu husus tartışılmış, tasanda beş yıl olan ceza alt sınırı üç yıla indirilmiş ve hakim ölüm yanında gerçekleşen yaralanmanın derecesine göre cezanın alt ve üst sınırları arasında bir somut ceza belirlemesi gerektiği görüşü ortaya konulmuştur (Tartışmalar için bkz.: **Güney/Özdemir/Balo**, Yeni Türk Ceza Kanunu, s. 262 vd.)

¹⁰ Bkz.: **Dönmezer**, Sulhi / **Erman**, Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C. II, 12. Baskı, İstanbul 1999, s. 245 vd.; **İçel**, Kayıhan; Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Sübjektif Sorumluluk, İstanbul 1967, s. 24 vd.; **Önder**, Ayhan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, C. II, İstanbul 1989, s. 331 vd.

5237 sayılı TCK'nın 22/6. maddesinde düzenlenmiş olan *meydana gelen sonucun münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açması haline ilişkin şahsi cezasızlık yahut da cezada indirimi gerektiren şahsi sebep benzeri bir düzenlemeye 765 sayılı TCK'da yer verilmemişti.*

II. KORUNAN HUKUKSAL DEĞER

Taksirle öldürme suçuyla korunan hukuksal değer, bireyin yaşama hakkıdır. Bu hak, gerek Anayasa gerekse uluslararası belge ve sözleşmelerle de açıkça düzenlenmiştir.

İnsanın sahip olduğu diğer bütün hakların kullanılabilmesi ve değer kazanabilmesinin temelini de yaşama hakkı oluşturmaktadır. Bu sebeple yaşama hakkı esasen insanın sahip olduğu bütün diğer hakların da özünü oluşturmaktadır¹¹.

Yukarıda açıklandığı üzere, bütün bireyler yaşama hakkına sahip olup; bu hak sadece kasıtlı davranışlara karşı değil, taksirli eylemlere karşı da korunmaktadır.

III. SUÇUN KONUSU

Bu suçun maddi konusu somut olaydaki bireyin yaşamıdır. Suçun maddi konusu insan yaşamı olduğuna göre yaşamın ne zaman başlayıp ne zaman bittiği konusunun da açığa kavuşturulması gereklidir.

İnsan yaşamının başlangıcı konusunda öğretilerde temel olarak *üç farklı zaman* kabul edilmektedir. *İlkinde* göre, doğumun başlangıcı insan hayatının da başlangıcıdır. Normal doğumda, doğum sancılarının başlaması, sezaryenle doğumda ise rahmin açılması ile doğumun başladığı ve dolayısıyla insan hayatının da başladığı kabul edilmektedir¹². *İkincisine* göre, ceninin anne karnından kısmen de olsa ayrıldığı an hayatın başlangıcıdır ve bu andan itibaren öldürme suçunun mağduru olabilir. Zira cenin bu halde bağımsız yaşayan bir varlık gibi yaşama hakkını kazanmış bulunmaktadır¹³. *Üçüncüsüne* göre ise, insan yaşamının başlangıcı doğumun bitmesi ile başlar. Yani yaşamın başladığının kabulü için çocuk, anne karnından tamamen ayrılmış olmalıdır¹⁴. Kanaatimce de insan yaşamının

¹¹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 100.

¹² Özbek, Veli Özer / Kanbur, Mehmet Nihat / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar / Tepe, İlker; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5. Baskı, Ankara 2013, s. 103; Soyaslan, Doğan; Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2010, s. 125; Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan / Önok, R. Murat; Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2013, s. 128.

¹³ Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet / Yenidünya, A. Caner; Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2013, s. 136; Dönmezer, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, s. 12; Gökçen, Ahmet / Balcı, Murat; Kasten Öldürme Suçları, Ankara 2013, s. 33; Önder, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, s. 5.

¹⁴ Bayraktar, Köksal; Kasten Öldürme Suçu, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, Yıl: 2013, C. 19, sy.: 2, s. 61;

başladığının kabulü için, çocuğun canlı olarak anneden tamamen ayrılmış olması gereklidir. TCK'da yaşamın başlangıcına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte, Türk Medeni Kanunu'nun 28/1. maddesinde de “*Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar ve ölümle sona erer.*” hükmüne yer verilmiştir. Aynı kriterin ceza hukukunda da uygulanması gereklidir.

Yargıtay da kararlarında da bebeğin “kimse” sayılabilmesi için “tam doğum”un gerçekleşmiş olmasını aramaktadır¹⁵.

Günümüzdeki bilimsel gelişmeler dikkate alındığında, erkek spermiyle kadının yumurtasının dölleşmesi sonucunda elde edilen ceninin baştan itibaren anne rahmine benzer bir laboratuvar ortamında gelişimini tamamlamasının sağlanması durumunda da ceninin bu ortamdan tamamen ayrılıp doğal ortama geçtiği anda doğumun gerçekleştiğinin ve bu andan itibaren çocuğun taksirle öldürme suçuna konu olabileceği kabul edilmelidir.

İnsan hayatının sona ermesi ise, ölümle gerçekleşir. Dolayısıyla somut olayda yaşayan bir insanın var olup olmadığını belirleyebilmek için ölümünün saptanması gereklidir. Günümüzde hakim olan düşünce, ölümün, *beyin ölümü* olarak kabul etmektedir¹⁶. Yüksek Sağlık Şurası da 1969 yılındaki bir kararında beyin ölümü kriterini benimsemiştir¹⁷.

Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 100; **Erman**, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 7; **Hafizoğulları**, Zeki / **Özen**, Muharrem; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler – Kişilere Karşı Suçlar, Ankara 2010, s. 34; **Hakeri**, Hakan; Kasten Öldürme Suçları, Ankara 2007, s. 21; **Koca**, Mahmut / **Üzülmöz**, İlhan; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2013, s. 28; **Toroslu**, Nevzat; Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara 2007, s. 22; **Yaşar**, Osman / **Gökcan**, Hasan Gökcan / **Artuç**, Mustafa; Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 2. Baskı, C. II, Ankara 2014, s. 2843.

¹⁵ “765 sayılı TCK'nın 455/1. Maddesinde, taksirle ‘bir kimsenin’ ölümüne sebebiyet verilmesi eylemi suç olarak düzenlenmiş olup, ‘kimse sıfatının, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda kazanılabileceğinden bebeğin doğum sırasında ana karnından tam olarak doğmadan ölmesi sebebiyle ‘kimse’ sayılamayacağı, bu nedenle de eylemin bu madde kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmadığı” (Y. 9. CD, 24.12.2008, 16448/14064 – Karar için bkz.: **Tezcan/Erdem/Önok**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 128, dn. 13); aynı yönde “Tüm dosya kapsamından bebeğin anne karnında öldüğü, sağ olarak doğmadığı, dolayısıyla kişi sıfatını kazanmadığı anlaşıldığından sanığın eylemi taksirle ölüme neden olma suçunu değil, şartları bulunduğu takdirde başka bir suç oluşturabileceği, hukuki durumun buna göre taktir ve tayini gerektiği gözetilmeden suç vasfında yanılıya düşülerek yazılı şekilde hüküm tesisi ...” (Y. 9. CD, 25.12.2008, E. 2008/18229, K. 2008/13979 – Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2843, dn. 1792).

¹⁶ **Alıncı**, Şahin; Türk Hukuku'nda İnsan Kökenli Biyolojik Madde (Organ-Doku) Kavramı ve Bundan Doğan Hukuki Sonuçlar, Ankara 1996, s. 114; **Hafizoğulları / Özen**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 35; **Önder**, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, s. 6; **Toroslu**, Ceza Hukuku Özel Kısım, s. 24; **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 105; **Tezcan/Erdem/Önok**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 130.

¹⁷ Bkz.: **Bayraktar**, Köksal; Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu, İstanbul 1972, s. 186, dn. 211.

Mevzuatımızda ölüm haline ilişkin tanım Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanun'da (=ODNK) yer almaktadır. Kanunun "ölüm halinin saptanması" başlıklı 11. maddesinde "tıbbi ölüm"den söz edilmekte ve bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak tıbbi ölümün gerçekleştiğine, biri nörolog veya nöroşirürjiyen, biri de anesteziyoloji ve reanimasyon veya yoğun bakım uzmanından oluşan iki hekim tarafından kanıta dayalı tıp kurallarına uygun olarak oy birliği ile karar verileceği belirtilmektedir. 01.02.2012 tarih ve 28191 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Organ ve Doku Nakli Hizmetleri Yönetmeliği'nin ekinde (Ek-1) beyin ölümü, "Beyin ölümü klinik bir tanıdır ve tüm beyin fonksiyonlarının tam ve geri dönüşümü olmayan kaybıdır." (m. 1) şeklinde tanımlandıktan sonra, beyin ölümü tanısı konulabilmesinin kriterleri belirtilmiştir.

IV. FAİL

Taksirle öldürme suçu fail bakımından herhangi bir özellik göstermez. Herkes bu suçun faili olabilir.

V. MAĞDUR

Taksirle öldürme suçunun mağduru yaşayan bir insan olabilir. Henüz doğup da anne karnından tamamen ayrılmamış cenin bu suçun mağduru olamayacağı gibi, beyin ölümü gerçekleşmiş olan bir kimse de bu suçun mağduru olamayacaktır.

Mağdurluk ve faillik aynı kişide birleşmeyeceğinden, suçun mağduru fail dışında bir kimse olacaktır¹⁸.

Henüz anne karnındaki veya doğumu devam eden ve insan vasfını kazanmamış olan cenine yönelik eylemler koşulları varsa çocuk düşürtme (TCK m. 99) ve düşürme (TCK m. 100) yahut da koşulları varsa anneye yönelik öldürme (TCK m. 81 vd., 85) veya yaralama (TCK m. 86 vd., 89) suçları bağlamında tartışılabilir¹⁹ olmakla birlikte, ceninin kendisine yönelik öldürme veya yaralama suçları

¹⁸ Önder, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, s. 4.

¹⁹ "... Bir gece önce 02:00'de başlayan doğumun normal yolla gerçekleşmemesi ve müdahalede gecikilmesi nedeniyle saat 20:30 sıralarında katılan annenin rahatsızlığının da artması sebebiyle sanığa durumun bildirildiği, başka bir deyişle doğum için gereken tıbbi müdahalede geç kalınmasının annenin sağlığını olumsuz etkilemesi dolayısıyla ihmali davranışla anneye karşı taksirle yaralama suçunun meydana geleceği, ayrıca kamunda, taksirli fiilin, "gebe bir kadının çocuğunun düşmesine" neden olmasının taksirle yaralama suçunun nitelikli şeklini oluşturacağını öngörülmesi ve anılan hükümle analık hakkı yanında fetüsün (ceninin) varlığının da korunması karşısında, suçun tamamlanması için ana rahminden çıkartılması zorunlu olmayıp, ceninin ana karnında ölümüne neden olunması fiilleri de hukuki anlamda 'düşük' olarak niteleneceğinden, eylemin TCK'nın 89. maddesinin 3. fıkrasının (e) bendi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi ..." (Y. 4. CD, 12.03.2013, E. 2011/17412, K. 2013/6986 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

bağlamında ele alınamayacaktır. Yargıtay, anneye yönelik bir yaralamanın da söz konusu olmadığı olayda, Devlet hastanesinde görevli olan hekim ve ebe olan sanıkların fetüsün ölümüne sebep olan eyleminin, TCK'nın 257. maddesinde düzenlenmiş olan görevi kötüye kullanma suçunu oluşturduğuna karar vermiştir²⁰. Ancak belirtmek gerekir ki annenin yaralanmasına sebebiyet vermeyen, kasıtlı olmadığı için cenine yönelik olarak da çocuk düşürtme suçunu (TCK m. 99) oluşturmayacak olan eylemlerin cezalandırılması konusunda bir boşluk ortaya çıkabilecektir. Dolayısıyla bu tür boşlukların ortadan kaldırılması için cenine yönelik olan kasıtlı veya taksirli davranışların özel olarak düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Doğum tamamlanmadan önce gerçekleştirilen taksirli davranışlar, çocuk düşürtme niteliğinde olmaz da çocuğun sağ olarak doğumundan sonra etkisini gösterip ölümüne sebep olursa, failin davranışıyla meydana gelen sonuç arasında nedensellik bağlantısının da kurulması halinde meydana gelen suçun taksirle öldürme olduğu kabul edilmelidir. Zira bu halde çocuk gerçekleştirilen davranışın bir etkisi olmaksızın sağ olarak doğmuş, ancak gerçekleştirilen taksirli davranışın etkisi sağ olarak doğduktan sonra etkisini göstermiştir. Ölüm sonucu da bu davranıştan kaynaklanmıştır²¹.

Canlı doğmuş olması koşuluyla, çocuğun yaşama yeteneğine sahip olup olmaması, yaşama ihtimali olan sürenin kısalığı veya uzunluğu öldürme suçunun mağduru olması bakımından önemli değildir. Yine çocuğun sakat doğmuş olması veya akli melekelerine ilişkin hastalığının varlığı, hatta hilkat garibesi olması²² da öldürme suçunun mağduru olması bakımından önemli değildir²³.

²⁰ “Sanık Umur T.Ö.t’un jinekolog op. Dr. Olarak ve sanık Özlem K.’in ebe olarak görev yaptıkları Malazgirt Devlet Hastanesi’ne 05.06.2005 Pazar günü öğle saatlerinde müracaat eden katılanın aynı gün saat 17:50 sıralarında ölü bebek dünyaya getirdiği olayda; // ... katılanın herhangi bir yaralanmasından da bahsedilmemiş olmasına göre; ancak canlı doğmakla kazanılabilecek hak ehliyetine sahip kişilere karşı işlenebilecek olan taksirle öldürme suçunun somut olayda değerlendirilemeyeceğinin, fetusa karşı atılı suçun işlenemeyeceğinin gözetilmeyerek eylemleri TCK’nın 257. Maddesindeki suçu oluşturan sanıkların hakkında beraat kararı verilmesi ...” (Y. 12.CD, 08.04.2013, E. 2013/5708, K. 2013/9013 – Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2843, dn. 1791).

²¹ **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 29.

²² Öğretide bir varlığı insan sayılması için insana benzemesi gerektiği, insana benzemiyorsa insan öldürme suçlarının konusunu oluşturmayacağı görüşü ileri sürülmüşse de (Bkz.: **Soyaslan**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 126), “insan”ın böyle bir kriterden hareketle tanımlanamayacağı, bir anneden doğmuş olan varlığın insan sayılacağı ve fiziksel yapısı itibarıyla normal kabul edilen insan yapısına sahip olmasa da canlı olarak doğan bu varlığa karşı gerçekleştirilen eylemlerin de öldürme suçlarını meydana getirebileceği kanısındayım.

²³ **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 135; **Centel/Zafer/Çakmut**, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 100; **Dönmezer**, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, s. 12; **Hafızoğulları / Özen**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 35; **Önder**, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, s. 5; **Tezcan/Erdem/Önok**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 128; **Toroslu**, Ceza Hukuku Özel Kısım, s. 23.

Yine çocuğun sun'i döllenme sonucu doğmuş olması da öldürme suçunun mağduru olmasına engel değildir²⁴.

Çocuğun bedensel gelişmesini tamamlamış olarak doğmuş olması şart değildir. Vaktinden önce canlı olarak doğmuş olup da tıbbi ve teknik imkânlarla olsa da yaşayan çocuğa karşı gerçekleştirilen eylemler diğer koşulların da varlığı halinde taksirle öldürme suçunu oluşturabilecektir²⁵.

Nasıl ki henüz doğum gerçekleşmeden önce cenine karşı gerçekleştirilen davranışlar cenine karşı öldürme veya yaralama suçunu oluşturmayacaksa, beyin ölümü gerçekleştikten sonra cesede yöneltilen davranışlar öldürme veya yaralama suçunu oluşturmayacaktır. Şayet koşulları varsa bu tür eylemler TCK'nın 130/2. maddesinde düzenlenmiş olan *kişinin hatırasına hakaret* suçu bağlamında ele alınabilecektir.

VI. TİPE UYGUN EYLEM

Taksirle öldürme suçu bir “zarar” suçudur. Yani, failin belirli bir hareketi yapması suçun oluşması ve failin tamamlanmış bir suçtan dolayı cezalandırılması için yeterli değildir. Bunun için, **failin gerçekleştireceği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranışın TCK'nın 85. maddesindeki kanuni tanımda öngörülen “ölüm” sonucuna sebep olması gereklidir.** Ancak Kanun Koyucu bu ölüm sonucunu meydana getirecek harekete ilişkin özel tanımlama yapmamış, sınır getirmemiş, sonucu tanımlamakla yetinmiştir. Dolayısıyla **taksirle öldürme suçu “serbest” hareketli bir suçtur.** Failin, başka bir kimsenin ölümüne sebep olan herhangi bir hareketi taksirle gerçekleştirmiş olması yeterlidir.

Failin gerçekleştirdiği ve ölüm sonucuna sebep olan taksirli hareketin failin iradesinin ürünü olması gereklidir. Bu açıklamadan anlaşıldığı üzere, ölüme sebep olan taksirli hareketin iradi olması ve ölüm sonucuyla iradi hareket arasında nedensellik bağının bulunması gereklidir²⁶. Bu anlamda hareketin iradiliği ve bu iradi hareketin ölüm sonucuyla nedensellik ilişkisine sahip olması konusunda genel kurallar geçerli olduğundan bu hususlara ilişkin burada ayrıntılı açıklamaya gidilmemektedir²⁷. Türk hukuk öğretisinde, failin hareketiyle mey-

²⁴ Erman, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 7.

²⁵ Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 104.

²⁶ “... Bütün suçlarda olduğu gibi, taksirli suçlarda da hareket ile sonuç arasında bir nedensellik bağının varlığı cezalandırmanın koşuludur. Taksirli suçlarda nedensellik bağının varlığının kabulü için, failin hareketinden bağımsız bir etkenin sonuca tek başına neden olmaması gerekir. Sonucun tamamen mağdurun kusurlu hareketinden kaynaklanması halinde bir başkasını bu sonuçtan sorumlu tutma olanağı bulunmamaktadır ...” (Y. CGK, 16.10.2007, E. 2007/9-192, K. 2007/211 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

²⁷ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz.: Artuk, Mehmet Emin / Gökçen, Ahmet / Yenidünya, A. Caner; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2013, s. 212 vd.; Centel, Nur / Zafer,

dana gelen sonuç arasındaki nedensel ilişkiyi belirlemek bakımından değişik teoriler benimsenmektedir²⁸. Yargıtay ise ağırlıklı kararlarında ağırlıklı olarak “uygun nedensellik” teorisini uygulamaktadır²⁹.

Kasıtlı suçlardan farklı olarak taksirli suçlarda fail, dikkat ve özen yükümüne aykırı olarak gerçekleştirdiği iradi davranışın bir kimsenin ölümüne sebep olabileceğine yönelik bir bilme ve istemeye sahip değildir. Meydana gelen sonuca yönelik kastı olmadığı halde, gerçekleştirdiği bu iradi davranış dolayısıyla failin sorumluluğunun kaynağı ise, dikkat ve özen yükümüne ilişkin Kanun Koyucunun belirlediği normatif yükümlülüktür. Nitekim TCK'nın 22/1. maddesinde *taksirle işlenen fiillerin, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılabilmesi* hükmüne yer verilmiştir. Taksir kavramı aşağıda suçun manevi unsuru kısmında ele alınacağından bu kısımda ayrıntılı açıklamalara girilmemektedir.

Bir kimsenin ölümüne sebep olan taksirli hareket, failin bedensel hareketleri şeklinde gerçekleşebileceği gibi; kullandığı bir araçla gerçekleştirdiği hareketler de olabilir. Örneğin failin kullandığı otomobille bir kimseye çarparak ölümüne neden olması bir araçla gerçekleştirilen taksirli davranış olabilir.

Failin hareketinin icrai nitelikte olabileceği konusunda şüphe bulunmamakla birlikte; ihmali nitelikteki taksirli hareketin bir kimsenin ölümüne sebep olması halinde, failin taksirle öldürme suçundan dolayı sorumlu olup olmayacağı tartışmalıdır.

Hamide / **Çakmut**, Özlem; Türk Ceza Hukukuna Giriş, 7. Baskı, İstanbul 2011, s. 228 vd.; **Demirbaş**, Timur; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Ankara 2013, s. 212 vd.; **Hafizoğulları**, Zeki / **Özen** Muharrem; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 194 vd.; **Hakeri**, Hakan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2011, s. 135 vd.; **Koca**, Mahmut / **Üzülmüş**, İlhan; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Ankara 2013, s. 109 vd.; **Özgenç**, İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2013, s. 161 vd.; **Öztürk**, Bahri / **Erdem**, Mustafa Ruhan; Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 12. Baskı, Ankara 2012, s. 162 vd.; **Özbek**, Veli Özer / **Kanbur**, M. Nihat / **Bacaksız**, Pınar / **Doğan**, Koray / **Tepe**, İlker; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2013, s. 218 vd.; **İçel**, Kayıhan; İçel Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, İstanbul 2014, s. 237 vd.; **Soyaslan**, Doğan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2012, s. 237 vd.; **Zafer**, Hamide; Ceza Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2010, s. 141 vd.

²⁸ Örneğin, **Demirbaş** ve **Ünver**, **Zafer** şart teorisine (Bkz.: **Demirbaş**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 248 vd.; **Ünver**, Yener; Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, İstanbul 1998, s. 253 vd.; **Zafer**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 159) taraftarken; **Dönmezer/Erman** ve **İçel**, karma uygunluk teorisine (Bkz.: **Dönmezer**, Sulhi / **Erman**, Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, C. I, 13. Baskı, İstanbul 1997, s. 515 vd.; **İçel**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 270) taraftardır.

²⁹ Örnek olarak: “*Oluşa, iş güvenliği uzmanlarının düzenlediği üç kişilik bilirkişi raporuna ve tüm dosya kapsamına göre, yerinden çıkan demir kapıyı bir tarafı boşta bırakacak şekilde emniyetsizce duvara dayayan ve olay yerinde oynayan çocukları kapıya dokunmamaları için uyarımayan sanığın eylemi ile ölüm arasında uygun illiyet bağı bulunduğu hukuki durumunun buna göre taktir ve tayini gerektiği gözetilmeden değerlendirilmediği yanlıya düşülerek yazılı gerekçeyle beraat kararı verilmesi*,” (Y. 9. CD, 19.03.2009, E. 2007/7320, K. 2009/3192 178 – Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2844, dn. 1797).

İhmali hareket, TCK'nın genel hükümler kısmında tanımlanmamış ve ancak özel hükümlere ilişkin kısımdaki belirli suçların³⁰ ihmali hareketle gerçekleştirilmesi özel olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemeden hareketle icrai hareketle işlenebilecek şekilde düzenlenmiş olan suçların, ihmali hareketle de gerçekleştirilebileceğinin özel olarak düzenlenmemiş olması halinde, bu suçların ihmali hareketle gerçekleştirilmesinin de cezalandırılmasının suçta ve cezada kanunilik (Ay. m. 38/3, TCK m. 2) ilkesine aykırı olacağı görüşleri ileri sürülmektedir³¹.

Buradan hareketle öğretide³², Kanunda açıkça düzenlenmedikçe taksirle öldürme suçunun ihmali hareketle işlenebilmesinin kabulünün kanunilik ilkesine ve kıyas yasağına aykırı olacağı belirtilmiştir. Buna karşı TCK'nın 22. maddesinde dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranış olarak tanımlanan taksir kavramının suçun tanımında belirtilmiş olması sebebiyle ayrıca suçun icrai veya ihmali hareketle gerçekleştirilebileceğinin belirtilmesine gerek olmadığı görüşü ileri sürülmüştür³³. Bunun dışında da öğretide³⁴, herhangi bir tartışmaya girmeksizin taksirle öldürme suçunun icrai veya ihmali hareketle işlenebileceği görüşü de ortaya konulmuştur.

Yargıtay da verdiği kararlarda, alması gereken önlemleri almayarak somut olaydaki sonuca sebep olan kimsenin davranışının taksirle öldürme suçunu oluşturduğuna karar vermek suretiyle, taksirle öldürme suçunun ihmali hareketle de işlenebilmesini kabul etmiştir³⁵.

Kanımcı insanın iradi davranışının icrai veya ihmali olması, yani yapılması veya yapılmamasıyla, dikkat ve özen yükümlülüğüne uyulmamış olması sebebiyle bu davranıştan kaynaklanabilecek sonucun öngörülmemiş olması birbirine

³⁰ Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi (TCK m. 83), kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi (TCK m. 88), işkencenin ihmali davranışla işlenmesi (TCK m. 94/5) gibi.

³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Hakeri**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 151; **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 375; **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 222; **Öztürk/Erdem**, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, s. 177; **Yıldız**, Ali Kemal; 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Seminer Notlar, İstanbul 2007, s. 181.

³² **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 180.

³³ **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 134, dn. 287.

³⁴ Bkz.: **Centel/Zafer/Çakmut**, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 101; **Tezcan/Erdem/Önok**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 191.

³⁵ “*Sanığın kendisine ait olan ateşli silahı çocukların rahatlıkla ulaşabileceği yatak altında bulundurduğu, 1990 doğumlu olup suçun anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği bulunmayan kardeşi Özkan'ın bu tabanca ile oynarken silahın ateş alması ve Özgür'ün ölmesi ile sonuçlanan olayda fiil ile meydana gelen sonuç arasında uygun illiyet bağının bulunduğu ve sanığın olayda kusurlu olduğu tüm dosya kapsamında anlaşıldığından hukuki durumun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden suç vasfının tayininde hataya düşülerek yazılı şekilde hüküm tesisi ...*” (Y. 9. CD, 23.06.2008, E. 2008/4189, K. 2008/178 – Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2844, dn. 1795).

karıştırılmamalıdır. Kanun Koyucu TCK'nın 22/1. maddesinde *bir davranışın gerçekleştirilmesinden* söz etmek suretiyle icrai harekete işaret etmiştir. Belki TCK'nın 85/1. maddesinde yer alan *bir insanın ölümüne neden olmak* ifadesinin sonucu gösterdiği ve bu sonuca neden olacak davranışın mutlaka icrai olmasının gerekli olmadığı ileri sürülebilirse de bu tür tartışmaları ortadan kaldırmak açısından, Kanun Koyucunun ihmali davranışı TCK'nın genel hükümler kısmında tanımlaması yararlı olacaktır.

Taksirle öldürme suçunun tipe uygun eylem unsurunun **sonuç kısmı** bir insanın ölümüdür³⁶. Taksirli suçlarda teşebbüs cezalandırılmadığından (TCK m. 35/1), ölüm sonucu meydana gelmedikçe kişinin dikkat ve özen yükümüne aykırı olarak gerçekleştirdiği davranış sebebiyle taksirle öldürme suçundan dolayı herhangi bir sorumluluğuna gidilemeyecektir. Buna karşı taksirli davranış somut olayda bir kimsenin yaralanmasına sebep olmuşsa, failin taksirle yaralama (TCK m. 89) suçundan dolayı sorumluluğuna gidilebilecektir.

VII. MANEVİ UNSUR

Suçun manevi unsuru “taksir” olarak düzenlenmiştir.

TCK'nın 22. maddesinin 2. fıkrasında taksir, *dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir* şeklinde tanımlanmıştır. Aynı maddenin 3. fıkrasında ise, *kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi hali* bilinçli taksir olarak tanımlanmış ve suçun bilinçli taksirle işlenmesi, taksire göre cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir.

Taksirle öldürme suçunun meydana gelmesi bakımından, failin eylemini taksirle veya bilinçli taksirle gerçekleştirmiş olması arasında, eylemin yaptırım dışında bir fark bulunmamaktadır. Suçun bilinçli taksirle gerçekleştirilmesi halinde, Kanunda taksirle öldürme suçuna öngördüğü ceza üçte birden yarısına kadar artırılabilecektir (TCK m. 22/3).

Tanımından da görüldüğü üzere, bir olayda taksirin varlığından söz edebilmek için failin, gerçekleştirdiği iradi davranışın, dikkat ve özen yükümüne uygun davranılıyorsa öngörülebilecek olan kanuni tanımda düzenlenmiş bir sonuca sebep olabileceğini, dikkat ve özen yükümüne aykırı davranması sebebiyle öngörmemiş olması gereklidir.

³⁶ Öğretide *Koca/Üzülmez*, Kanun Koyucunun taksirle öldürme suçunda asıl cezalandırdığı hususun failin, özensiz davranışıyla öngörmesi gereken bir sonucu öngörmeyerek hareket etmesi olduğu; ancak bu hareketin cezalandırılmak için mağdurun ölmesini de aradığı gerekçesiyle taksirle öldürme suçunda ölüm sonucunun bir unsur değil, objektif cezalandırılabilme koşulu olduğu görüşündedir (Bkz.: *Koca/Üzülmez*, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 138).

Bireyler, toplum içerisinde yaşamaktan dolayı, gerçekleştirecekleri davranışlarda dikkat ve özen yükümlüğüne sahiptirler³⁷. Dikkat ve özen yükümlülüğü, hukuksal normlardan, idari nitelikteki işlemlerden, özel kişilerin koyduğu bazı kurallardan ve toplumun ortak tecrübelerinden kaynaklanabilir³⁸. Dikkat ve özen yükümlülüğü, objektif bir niteliğe sahiptir³⁹. Bu nedenle objektif özen yükümlülüğü, kişinin subjektif özellikleri dikkate alınmaksızın belirlenecektir. Zira özen yükümlülüğü, bir gereklilik yargısını ifade etmektedir. Sözelimi bireylerin araç kullanırken trafikteki davranışlarını belirleyen kurallar bu niteliktedir⁴⁰. Kişi, somut olayda gerekli dikkat ve özeni göstermesine rağmen, meydana gelen sonuçtan ise sorumlu olmayacaktır⁴¹.

Belirtildiği üzere, TCK bilinçli taksiri *kişinin öngördüğü neticeyi istemesine karşın, neticenin meydana gelmesidir*. Öğretideki genel kabule göre, fail kanuni tanımdaki sonucun meydana gelebileceğini öngörmekte⁴², ancak bu so-

³⁷ **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 346; **Dönmezer/Erman**, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, s. 254; **Hakeri**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 221; **Hafızoğulları/Özen**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 292-293; **İçel**, Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Subjektif Sorumluluk, s. 105; **İçel**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 402; **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Genel hükümler, s. 178; **Soyaslan**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 438. Yargıtay da bir kararında aynı esası vurgulamıştır: “... *Toplumsal yaşamda belli faaliyetler bulunan kimselerin başkalarına zarar vermemek için bir takım önlemler alması ve bazı davranış kurallarına uyma zorunlulukları bulunmaktadır. Bu kurallar toplum olarak yaşama zorunluluğundan doğabileceği gibi, devletin müdahalesiyle de ortaya çıkabilmektedir. Taksirli suç bu kuralların ihlal edilmesi sonucu belirir, fail tedbirli ve öngörülü davranmamış olduğu için cezalandırılır. Bu bakımdan sorumluluğun nedeni, öngörebilme imkân ve ödevinin varlığına rağmen sonuca iradi bir hareketle neden olmaktan kaynaklanmaktadır ...*” (Y. CGK, 16.10.2007, E. 2007/9-192, K. 2007/211 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

³⁸ **İçel**, Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Subjektif Sorumluluk, s. 141; **İçel**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 407-408; **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Genel hükümler, s. 193; **Tezcan/Erdem/Önok**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 194; **Toroslu**, Nevzat, Ceza Hukuku Genel Kısım, 11. Baskı, Ankara 2008, s. 199; **Zafer**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 196.

³⁹ **Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe**, Türk Ceza Hukuk Genel Hükümler, s. 496; **Öztürk/Erdem**, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, s. 266.

⁴⁰ **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 252.

⁴¹ “*Olay tarihinde 9 yaşında olan Ahmet’in 1.50 cm. yükseklikte duvarla çevrili, demir kapı ile kapatılmış bahçeye girerek burada bulunan havuza düşerek ölmesi şeklinde gerçekleşen olayda sanığın alabileceği başkaca bir önlem olmadığı, bu nedenle de kusur izafe edilemeyeceği ...*” (9. CD, 08.02.2007, 875 – Karar için bkz.: **Hakeri**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 225).

⁴² “*Bilinçli taksir ise 5237 sayılı TCY'nin 22/3. maddesinde, "kişinin öngördüğü neticeyi istemesine karşın, neticenin meydana gelmesi" olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü gibi taksir ile bilinçli taksir arasındaki yegane fark; taksirde failin öngörülebilir nitelikteki neticeyi öngörmemesi, bilinçli taksir halinde ise bu neticeyi öngörmüş olmasıdır. // Bilinçli taksirde gerçekleşen sonuç fail tarafından öngörüldüğü halde istenmemiştir. Gerçekten neticeyi öngördüğü halde, sırf şansına veya başka etkenlere, hatta kendi beceri veya bilgisine güvenerek*

nucun meydana gelmesini istememekte ve gerçekleşmemesi için de bütün gayretini göstermektedir; bununla birlikte failin bütün gayretine rağmen öngörülen, ancak gerçekleşmesini istemediği sonuç meydana gelmektedir⁴³. Bir olayda failin bilinçli taksirle hareket ettiğinin kabulü için, somut olayda failin, öngördüğü sonucu istemediğini gösteren somut dayanakların varlığı gereklidir. Failin öngördüğü sonucu istememesinin dayanağı, talih, bilgi, yetenek, deneyim vb. sebepler olabilir⁴⁴. Yargıtay da kararlarında taksir ve bilinçli taksiri ayırmak bakımından benzer kriterleri kullanmaktadır⁴⁵.

Dikkat ve özen yükümlülüğü ile ilgili tartışılan bir husus, gerekli dikkat ve özen yükümlülüğüne uygun davranılsaydı dahi aynı sonuç meydana gelecekti ise burada failin sorumluluğundan söz edilip edilemeyeceğidir. Konuya ilişkin olarak Alman hukukunda değişik örnekler verilmektedir⁴⁶. Örneğin, *bir kamyon sürücüsü önde giden bisikletliyi mevzuat gereği arada bırakması gereken mesafeyi bırakmaksızın sollamıştır. Bisikletli, kamyonun arkasındaki römorkun arka tekerleği altında kalarak ölmüştür. Olay sonrası yapılan araştırmada bisiklet sürücüsünün sarhoş olması sebebiyle direksiyona gerekli*

hareket eden kimsenin tehlike hali, bunu öngörmemiş olan kimsenin tehlike hali ile bir tutulamaz; neticeyi öngören kimse, ne olursa olsun, bu neticeyi meydana getirecek harekette bulunmamakla özellikle görevlidir.” (Y. CGK, 25.03.2008, E. 2008/9-43, K. 2008/62 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁴³ **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 272.

⁴⁴ **İçel**, Ceza Hukuku Genel hükümler, s. 414.

⁴⁵ “... *Kırşehir İl merkezinde çift yönlü olarak kullanılan ve yasal hız sınırının 50 km. olduğu eğimli caddede aracıyla aşağıya doğru 95-100 km. hızla seyreden, bu sırada kendi beyanına göre karşıdan gelen bir aracın hatalı sollamaya kalkışması üzerine onu selektör yaparak uyarı ancak hızını azaltmayan, 2001 doğumlu olup olay tarihinde 5 yaşındaki ölen I. 'yı evinin önünde yolun kenarında oynar vaziyette iken (yine kendi beyanına göre) 40 m. mesafeden gören, buna rağmen hızını azaltmadan yoluna devam eden, evli ve 3 çocuğu bulunan sanık, yolun kenarında oynayan çocuğun yola çıkabileceğini ve çarparak onun ölümüne neden olabileceğini öngörmüş, ancak şoförlük yeteneklerine, şansına ve çocuğun yola çıkmayabileceği olasılığına güvenmek suretiyle sonucun gerçekleşmeyeceği yönünde yanlış bir kanı ile hareket etmiştir.* Buna karşılık, istemediği, ancak öngördüğü sonucun meydana gelmesini engelleyecek olan objektif özen yükümlülüğüne uygun davranmamış, bu bağlamda şehir içindeki evlerinin önünde yol kenarında oynayan ölenin yola çıkabileceğini öngörmesine karşın hızını azaltmamıştır. Bu nedenle, meydana gelen ölüm olayında sanığın bilinçli taksirle hareket ettiğinin kabul edilmesinde bir isabetsizlik yoktur. Bunun yanında, suçun “basit taksirle mi”, yoksa “bilinçli taksirle mi” işlendiğinin belirlenmesi açısından, olayda ölenin de kusurlu olup olmamasının hiçbir önemi bulunmamaktadır. Zira kusurun var olup olmadığının veya derecesinin tespiti, hakim tarafından manevi unsur saptandıktan sonra, temel cezanın belirlenmesi aşamasında yapılması gereken bir işlemdir...” (Y. CGK, 03.07.2012, E. 2011/9-499, K. 2012/271 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁴⁶ Örnekler için bkz.: **Önder**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, C. II, s. 337; **Ünver**, Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, s. 287-288.

hâkimiyeti gösteremediği, sağa sola yalpalar yaptığı, kamyon sürücüsünün mevzuata uygun hareket etse dahi sonucun yine de meydana geleceği saptanmıştır. Bir diğer örnekte, eczacı, ilkinde bir çocukta kullanılmak üzere reçete ile verdiği fosfor içeren ilacı, aynı kişiye ikinci kez reçetesiz verir. Kendisine fosfor içeren bu ilaç verilen çocuk ölür. Daha sonra yapılan araştırmada, hekim kendisine müracaat edilmesi halinde aynı ilacı yazmakta tereddüt göstermeyeceğini beyan eder. Yine, fırça imal eden bir fabrika sahibi, temin ettiği keçi kıllarını uyarıya rağmen dezenfekte ettirmenden fırça imalinde kullanır. Fırça imalinde çalışan dört kadın işçi kıllardaki şarbon basili sebebiyle ölür. Sonradan yapılan araştırmada, keçi kılları dezenfekte edilmiş olsaydı dahi, şarbon basillerinin imha edilemeyeceği ve aynı sonucun meydana geleceği saptanır.

Yargıtay da eski tarihli bazı kararlarında gerekli dikkat ve özen gösterilseydi dahi sonucun meydana gelip gelmeyeceğinin araştırılmasını istemiştir: “Geriyeye hareket eden kamyonun sağından sol tarafına ve evine doğru koşmakta olan çocuğun kamyonun diferansiyeline çarpması sonucu ölmesi olayında, şoförün kamyonun arka tarafını bir muavin vasıtası ile kontrol ettirmiş olsa dahi, çocuğun sürati, geliş gidiş istikameti ve arabaya olan mesafesi ve sair durumlar itibariyle bu çarpılmayı önleyip önleyemeyeceği, en tedbirli kişi için dahi neticenin kaçınılmaz olup olmadığının araştırılması gerekir.”⁴⁷; yine “Belediye hudutları dâhilinde geçerli olan 15 km sürata, fail riayet etmiş olsa idi dahi olayın yine de meydana gelip gelmeyeceği araştırılmalıdır.”⁴⁸.

Kanımca, bu tür olaylarda esasen failin gerçekleştirmiş olduğu davranış meydana gelen sonuç açısından nedensel bir değere sahiptir. Failin meydana gelmesine sebep olduğu bu sonuçtan sorumlu tutulabilmesi için, meydana gelen sonucun objektif olarak faile isnat edilebilir olup olmadığı araştırılmalı ve meydana gelen sonucun objektif olarak faile isnat edilemeyeceği belirlenirse, failin meydana gelen bu sonuçtan sorumlu tutulmaması gerektiği kabul edilmelidir. Zira bu halde fail, herhangi bir davranış kuralına aykırı davranmakla birlikte meydana gelen sonuç açısından riski artırmamıştır ve meydana gelen sonuç somut olayda objektif olarak faile isnat edilememektedir. Bu sebeple de fail meydana gelen sonuçtan sorumlu tutulmamalıdır⁴⁹.

⁴⁷ Y. CGK, 16.05.1960, 1-17/18 – Karar için bkz.: **Önder**, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, s. 88.

⁴⁸ Y. 1. CD, 20.01.1960, 3276/115 – Karar için bkz.: **Önder**, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, s. 88.

⁴⁹ Bkz.: **Centel/Zafer/Çakmut**, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 97; **Önder**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, C. II, s. 340; **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 182; **Ünver**, Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, s. 366; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2847. Aksi görüş için bkz.:

VIII. HUKUKA AYKIRILIK

Taksirle öldürme suçunda tartışılabilecek özel bir hukuka uygunluk sebebi söz konusu değildir.

IX. KUSURLULUĞU ETKİLEYEN NEDENLER

TCK'nın taksiri düzenleyen 22. maddesinin 4. fıkrasında “*taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir*” düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, her somut olayın özellikleri çerçevesinde meydana gelen sonuç açısından failin kusuruna ilişkin bir değerlendirme yapılacak ve bu değerlendirmenin sonucuna göre alt ve üst sınırlar arasında failin cezası belirlenecektir.⁵⁰

Taksirli suçlarda failin kusurunun belirlenmesinde, meydana gelen sonucun fail tarafından öngörülebilir olup olmadığı dikkate alınacaktır⁵¹. Meydana gelen sonuç fail tarafından hiçbir biçimde öngörülebilir nitelikte değilse, kişinin meydana gelen bu sonuçtan sorumluluğu söz konusu olmayacaktır⁵². Bu durumda kaza ve tesadüften söz edilecektir⁵³.

Meydana gelen sonucun öngörülebilir olup olmadığının belirlenmesinde ise dikkate alınacak kriter ise, yine bizzat failin kendisidir. Failin fiilini gerçekleştirdiği zamandaki yaşı, eğitim, bilgi ve kültür seviyesi, sosyo-ekonomik durumu, kişiliği ve tecrübesine göre, meydana gelen sonucun öngörülebilir olup olmadığı; bu çerçevede de kendisinden beklenen dikkat ve özen yükümlülüğüne uygun davranıp davranmadığı belirlenecektir⁵⁴. Fail, sahip olduğu kişisel özellik

⁵⁰ “... Taksirli suçlar açısından temel cezanın belirlenmesinde TCK'nın 61/1 ve 22/4. madde ve fıkralarında yer alan ölçütlerden olan failin kusuru, meydana gelen zararın ağırlığı, suçun işleniş biçimi ile suçun işlendiği yer ve zaman nazara alınmak suretiyle TCK'nın 3/1. maddesi uyarınca işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı olacak şekilde maddede öngörülen alt ve üst sınırlar arasında hakkaniyete uygun bir cezaya hükmolunması gerekirken, sanığın tam kusurlu olduğunun mahkemece de kabul edildiği somut olayda, sanığın taksirinin yoğunluğu gözetilerek, alt sınır aşılarak hak ve nasafete uygun bir ceza tayini yerine, asgari haddin ceza tayini edilmesi ...” (Y. 12. CD, 19.03.2013, E. 2012/14582, K. 2013/6738 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁵¹ **Dönmezer/Erman**, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C: II, s. 255; **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 147.

⁵² **Toroslu**, Ceza Hukuku Genel Kısım, s. 201.

⁵³ “... Neticenin öngörülebilmesi (tahmin edilebilmesi) se, failin hareketlerinin sonuçlarını tahmin edebilme yeteneğini ifade eder. Bu bakımdan failce neticenin öngörülebilir olup olmadığının belirlenmesi bakımından failin yaş, görgü, meslek vs. gibi niteliklerinin nazara alınmasını zorunlu kılar. Zira öngörülebilmenin imkansız olması durumunda taksirden değil, kaza ve tesadüften söz edilir ...” (Y. CGK, 11.05.2004, 2-97/115 - - Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2849, dn. 1817).

⁵⁴ **Artuk/Gökçen/Yenidünya**; Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 344; **Centel/Zafer/Çakmut**, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s. 401; **Demirbaş**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 378; **Ko-**

ve yeteneklerine göre, somut olayda meydana gelen sonucu öngörebilir nitelikte olmasına rağmen, objektif özen yükümlülüğüne aykırı davranarak öngörmemiş olması halinde meydana gelen bu sonuç açısından kusurlu davrandığı kabul edilecektir.

X. NİTELİKLİ HALLER

1. TCK'nın 85. Maddesinin 2. Fıkrasında Taksirle Gerçekleştirilen Davranış Sonucunda Birden Fazla Kişinin Ölmesi, ya da Bir veya Birden Fazla Kişinin Ölümü ile Birlikte Bir veya Birden Fazla Kişinin Yaralanması Halinde Cezanın Üst Sınırı Artırılmıştır

Esasen Kanun Koyucu burada özel bir içtima hali düzenlemiş ve tek bir taksirli davranışın fıkrada belirtilen sonuçlardan birisine sebep olması halini daha ağır olarak cezalandırmıştır. Bu düzenleme çerçevesinde birden fazla kişinin ölmesi halinde uygulama açısından herhangi bir sorun olmamakla birlikte, bir kişinin ölümü ile bir veya birden fazla kişinin yaralanması halinde nasıl uygulama yapılacağı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira bilinçli taksire ilişkin öngörülen istisna (TCK m. 89/5) dışında taksirle yaralama suçunun (TCK m. 89) soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlıdır. Yaralanan veya yaralananların şikâyetçi olmadığı durumlarda Yargıtay failin 85. maddenin 2. fıkrasından değil, 1. fıkrasından sorumlu tutulabileceğini kabul etmektedir⁵⁵.

Yargıtay'ın bu uygulaması öğretide⁵⁶ haklı olarak eleştirilmiştir. Gerçekten de Kanun Koyucu taksirli davranışın bir kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına sebep olması halinde nasıl bir içtima uygulama-

ca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 220; **Özbek/Kanbur/Bacaksız/ Doğan/Tepe**, Türk Ceza Hukuk Genel Hükümler, s. 457; **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 256; **Toroslu**, Ceza Hukuku Genel Kısım, s. 201-202; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2848. Yargıtay da kararlarında bu hususu vurgulamaktadır: “Öngörebilme olanağının belirlenmesinde nasıl bir ölçüt uygulanacağı hususu uygulama ve öğretide tartışılmış, failin kişisel niteliklerini göz önünde bulunduran subjektif görüş eğilim kazanmıştır. Bu görüşe göre failin görgüsü, sosyal seviyesi, yaşam tecrübesi, bedeni ve akli hali zekâ düzeyi gibi hususlar öngörebilme olanağının belirlenmesinde nazara alınacaktır...” (Y. CGK, 11.05.2004, 2-97/115 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁵⁵ “Olayda bir kişi ölüp üç kişinin yaralandığı; mağdurların sanık hakkında şikâyetçi olmamaları karşısında sanığın sadece bir kişinin ölümünden sorumlu tutulabileceği ve eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 85/1. maddesinde tanımlanan suçu oluşturacağı gözetilerek lehe yasa değerlendirmesinin ve sanığın hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği düşünülmüden yazılı şekilde hüküm tesisi ...” (Y. 9. CD, 09.03.2009, E. 2007/8049, K. 2009/2728 – Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2857, dn. 1837); Yine aynı yöndeki bir karar için bkz.: Y. 12. CD, 10.06.2013, E. 2013/13710, K. 2013/15767 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁵⁶ **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 152.

sı yapılacağını uygulamaya bırakmamış; ortaya çıkan bu sonucun nasıl cezalandırılacağını kendisi özel olarak düzenlemiştir. Bu düzenlemeyi yaparken de meydana gelen ölüm veya yaralanma sonuçlarından bir veya birden fazlasının şikâyete bağlı olarak soruşturulup kovuşturulacağına ilişkin bir düzenlemeye de yer vermemiştir. Bu düzenleme karşısında Kanun Koyucunun öngörmediği bir koşul eklemek suretiyle, bu koşul gerçekleşmediği durumlarda da eylemi temel suç düzenlemesine göre cezalandırmanın doğru bir uygulama olmadığı kanısındayım. Şayet Kanunda bu şekilde özel bir içtima düzenlemesine yer verilmemiş olsaydı, içtima kurallarının uygulanıp uygulanamayacağına belirlenmesi bakımından şikâyete tabi olan sonuçlar bakımından şikâyet koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması mümkün olabilirdi. Bununla birlikte yürürlükte olan bu düzenleme bakımından, taksirli davranışın bir kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına sebep olması halinde, artık yaralanma sonuçları bakımından şikâyet koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılmaksızın 85/2. madde hükmüne göre uygulama yapılması gereklidir⁵⁷.

Taksirli davranışın bir kişinin ölümü ile bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına sebep olması halinde, 85. maddenin 2. fıkrası hükmünün uygulanabilmesi için yaralanmanın derecesi önemli değildir. Bu yaralanma veya yaralanmalar basit de olsa bu fıkra hükmü uygulanabilecektir. Yaralanmanın derecesi sadece fıkra öngörülen alt ve üst sınırlar arasındaki somut cezanın saptanmasında dikkate alınabilecektir.

Gerçekleştirdiği taksirli davranış sonucunda bir kimsenin ölümüne sebep olan failin kendisinin yaralanması halinde 85. maddenin 2. fıkrası hükmü uygulanamayacaktır⁵⁸. Zira failin kendisi bu halin uygulanması bakımından dikkate alınmaz.

85. maddenin 2. fıkrası hükmünün uygulanabilmesi için, birden fazla ölüm veya bir ölümle birlikte bir veya birden fazla yaralanma sonuçlarının tek bir taksirli davranıştan kaynaklanması gereklidir. Failin birbirinden bağımsız taksirli davranışlarından meydana gelen ölüm ve yaralanma sonuçlarının varlığı halinde bu hükmün uygulanması mümkün olmayacaktır.

2. Ölüm Sonucuna Bilinçli Taksirle Sebep Olunması Halinde Taksirli Suça İlişkin Cezanın Artırılması Öngörülmüştür (TCK M. 22/3)

Kanun Koyucu bilinçli taksiri tanımladığı TCK'nın 22/3. maddesinde, bütün taksirli suçlar bakımından genel bir cezanın artırılmasını gerektiren hal öngörmüştür. Dolayısıyla incelenmekte olan suç tipi bakımından hâkim, ölüm

⁵⁷ Aksi yönde **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 224; **Tezcan/Erdem/Önok**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s. 197.

⁵⁸ **Yaşar/Gökçen/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2857.

sonucuna neden olan davranışın bilinçli taksirle gerçekleştirildiğini saptarsa TCK'nın 85. maddesine göre belirleyeceği cezayı 22/3. maddesinde öngörül­dü­ğü biçimde (üçte birden yarısına kadar) artırarak uygulayacaktır.

XI. ŞAHSİ CEZASIZLIK VE CEZADA İNDİRİMİ GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP

22. maddenin 6. fıkrasında ise, “Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir ceza­nın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu hükmün uygulanabilmesi için faille mağdur arasında bir akrabalık iliş­ki­sinin mevcudiyeti gerektiği gibi⁵⁹; meydana sonucun failin kişisel ve ailevi durumu itibarıyla mağduriyetine sebebiyet vermesi gereklidir⁶⁰.

Failin meydana gelen sonuç itibarıyla acı ve elem duymadığı durumlarda bu halden yararlandırılması mümkün olmayacaktır⁶¹.

⁵⁹ “... taksirle sebebiyet verilen neticenin sadece, sanığın bizzat kendisinin veya eşi, anne-babası, çocukları, kardeşleri gibi yakınlarının yahut benzer ilişki oluşturabilecek düzeyde in­sa­ni bağ ve yakınlığı olan ve aile kavramına dahil edilmesi mümkün bulunan kişilerin, örneğin; bakıp büyüttüğü, birlikte yaşadığı kişilerin mağduriyetine yol açması gerekir.” (Y. 9. CD, 30.12.2008, E. 2008/18994, K. 2008/14593 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Ban­kası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁶⁰ “... Sanığın kişisel ve ailevi durumu ise hakim tarafından her olayda ayrıca irdelenmeli, sanığın medeni, sosyal ve ekonomik durumu, aile yapısı ve ilişkileri ile aile bireylerine karşı yükümlülükleri değerlendirilerek, taksirli suçta sebebiyet verilen neticenin sanığın kişisel ve ailevi durumu bakımından ceza verilmesini gereksiz kılacak derecede mağduriyete yol aç­madığı olgusu bu suretle saptanmalıdır.

Temyiz davasına konu olayda, sanık Kadem ile ölen Uğur'un kardeş oldukları, aynı binada anne ve babalarıyla beraber oturup birlikte tuhafiyecilik yaptıkları, olay günü de kışlık yaka­cak ihtiyaçlarını sağlamak için babalarının köydeki kavak ağaçlarını kestikleri sırada devri­len gövdenin karşıdaki ağaca çarparak dört parçaya ayrıldığı, parçalardan birinin başına isabet etmesi sonucu Uğur'un beyin kanaması nedeniyle öldüğü, sanıktan on yaş büyük olan Uğur'un ölümünden sonra altı yaşındaki ikiz çocuklarının ve dul kalan eşinin ekonomik ihti­yaçlarının sanık tarafından karşılanmaya devam edildiği, Sosyal Güvenlik Kurumu'na olan önemli miktardaki birikmiş borcunun da sanık tarafından üstlenildiği ve taksitle ödenmeye çalışıldığı, taksirli suç nedeniyle ortaya çıkan ölüm neticesinin diğer tüm aile fertleri gibi sa­nığı da ciddi bir üzüntüye sevk edip mağduriyetine yol açtığı, bu durumun ölenin eşi tarafın­dan da ifade edilip şikayetçi olunmadığı, aile yapısı geçmişte ve halen sürdürdüğü ilişkileri ve yükümlülükleri yönünden sanığın cezalandırılmasının ölenin eşi ve çocukları bakımından da ayrıca yeni bir mağduriyete yol açacağı, bu nedenle de sanığın kişisel ve ailevi mağduriyeti­nin kendisine ceza verilmesini gereksiz kılacak bir düzeye ulaştığı anlaşıldığından, hakkında ceza verilmesine yer olmadığına...” karar verilmesi gerekirken, mahkumiyetine hükmedilmesi ...” (Y. 9. CD, 30.12.2008, E. 2008/18994, K. 2008/14593 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

Failin ailesi dışında bir kimsenin taksirli davranıştan dolayı doğrudan mağdur olması veya failin ailesinden bir kimse yanında üçüncü bir kişinin da mağdur olması durumunda bu hükmün uygulanması kabul edilmemektedir⁶².

Bu halin mevcut olduğunun mahkemece saptanması halinde cezasızlık kararı verilmesi zorunlu olup; mahkemeye bu konuda bir takdir yetkisi tanınmamıştır.

Eylemin bilinçli taksirle gerçekleştirilmesi halinde ise verilecek cezada indirime gidilebilir. Bu halde Kanun Koyucu mahkemeye bir takdir yetkisi tanı-
mış olup, indirim yapılması zorunlu değildir.

XII. TEŞEBBÜS

TCK'nın 35/1. maddesi⁶³, ancak kasten işlenen suçlarda teşebbüse imkân tanımıştır. Buna göre taksirle gerçekleştirilen davranışlarda sorumluluğu meydana gelen sonuç belirleyecektir. Kişinin gerçekleştirdiği dikkat ve özen yükü-
müne aykırı iradi davranış başka bir kimsenin ölümüne sebep olmadıkça taksirle öldürme suçuna ilişkin herhangi bir sorumluluk doğmayacaktır.

Dikkat ve özen yükümüne aykırı olarak gerçekleştirilmiş olan iradi davranış, ölüme değil de bir kimsenin yaralanmasına sebebiyet vermişse bu durumda fail, taksirle yaralama suçundan (TCK m. 89) dolayı sorumlu olacaktır.

Ölüm veya yaralanma sonucuna sebep olmayan ve Kanunda özel olarak düzenlenmek suretiyle yaptırım altına alınmış başka bir sonuca da sebep olmayan dikkat ve özen yükümüne aykırı iradi davranıştan dolayı herhangi bir sorumluluk söz konusu olmayacaktır.

XIII. İŞTİRAK

TCK'nın taksiri düzenleyen 22. maddesinin 5. fıkrası⁶⁴, *birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkesin kendi kusurundan dolayı sorumlu olacağını* düzenlemek suretiyle, taksirle işlenen suçlarda iştirakin de mümkün olmayacağını kabul etmiştir. Yine suça iştirakle bağlılık kuralını düzenleyen TCK'nın 40. maddesi de *suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı bir fiilin varlığını* aramıştır. Bu sebeple birden fazla kişinin taksirli davranışı, bir kimsenin ölümü açısından nedensellik değeri taşıyorsa, bu sonuca sebep olan davranışları gerçekleştiren herkes kendi kusurlu davranışına göre cezai anlamda sorumlu tutulacaktır.

⁶¹ **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 264.

⁶² **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2860.

⁶³ “Kişi, **işlemeyi kastettiği bir suçta** elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.”

⁶⁴ “Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.”

Ekip halinde veya ekip halinde olmasa dahi birden fazla kişinin katılımıyla gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda başka bir kimsenin ölümü söz konusu olursa, ancak ölüm sonucunu doğuran taksirli davranışı gerçekleştiren kişiler meydana gelen ölüm sonucundan sorumlu olacaklardır. Zira ceza hukukunda geçerli “ceza sorumluluğunun şahsiliği” (Ay. 38/7, TCK m. 20/1) ilkesi gereğince, herkes ancak kendi kusurlu eyleminden dolayı sorumlu olacaktır.

Birden fazla kişinin katıldığı faaliyetlerde, bunlardan birisinin eyleminden kaynaklanan sonuçlardan diğerlerinin de sorumlu olup olmayacağını belirlemede kullanılan kriterlerden birisi “güven ilkesi”dir. Bu ilkeye göre, birden fazla kimsenin işbirliği halinde birlikte veya karşılıklı olarak gerçekleştirdikleri riskli faaliyetlerde, kendisi dikkat ve özen yükümlülüğüne uygun davranan kimse, aksine bir kabulü gerektirecek açık karineler bulunmadıkça, diğer kimselerin de bu yükümlülüklerine uygun davranacaklarına olan güvenle hareket etmesi halinde meydana gelen sonuçlardan sorumlu olmayacaktır⁶⁵. Zira bu durumlarda kişinin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davrandığından, dolayısıyla taksirinin varlığından söz edilemeyecektir.

Bununla birlikte bireylerin güven ilkesinden yararlanması *iki halde* sınırlanmaktadır. Bunlardan *birincisi*, somut olayın koşulları başkalarının hatalı davranışlarını öngörülebilir hale getiriyorsa, diğer bireyler artık genel dikkat ve özen yükümüne uygun davranarak sorumluluktan kurtulamazlar. Bu durumda bireyler, somut olayın gerektirdiği özel dikkat ve özen yükümlülüğüne uygun davranarak, istenmeyen sonucun meydana gelmesini engellemek yükümlülüğü altındadırlar⁶⁶. Örneğin, bir otomobil sürücüsü, kendisinin öncelikli geçiş hakkı olmasına rağmen, diğer sürücünün bu hakka riayet etmeden yola çıktığını gördüğü halde, geçiş hakkının kendisine ait olduğu düşüncesiyle hareket ederek yola devam etmesi halinde meydana gelen sonuçtan dolayı sırf öncelikli geçiş hakkına sahip olması nedeniyle sorumluluktan kurtulamayacaktır⁶⁷.

Güven ilkesinin sınırlandığı *ikinci* hal ise, hiyerarşik-hukuksal konumu dolayısıyla bir denetim ve gözetim yükümlülüğü bulunan bir kimsenin, bu yükümlülüğüne aykırı davranması halinde de güven ilkesinden yararlanması mümkün

⁶⁵ Bu konuda bkz.: **Katoğlu**, Tuğrul; Ekip Halinde Yürütülen Faaliyetlerde Güven İlkesi ve Ceza Sorumluluğu, in: Türkiye Barolar Birliği Dergisi, sy.: 63, 2007, s. 29; **Ünver**, Yener; Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, İstanbul 1998, s. 341; **Yıldız**, Ali Kemal; Tıp Hukukunda Güven İlkesi, VII. Türk – Alman Tıp Hukuku Sempozyumu (Tıpta İşbirliği ve Hukuksal Sorunlar), 16-17 Nisan 2010 Samsun, s. 261.

⁶⁶ **Toroslu**, Ceza Hukuku Genel Kısım, s. 202; **Ünver**, Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, s. 342.

⁶⁷ **Roxin**, Claus; Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I, 4. Auflage, München 2006, s. 1070.

olmayacaktır⁶⁸. Sözgelimi, bir ameliyatı yönetecek şef hekimin, işyeri sahibinin, yöneticisinin, güvenlik sorumlusunun durumları bu bakımdan önemli olacaktır⁶⁹.

XIV. SUÇLARIN İÇTİMAI

TCK taksirle öldürme suçunu düzenlediği **85. maddenin 2. fıkrasında özel bir suçların içtimaı haline yer vermiştir**. Buna göre, Taksirli davranış birden fazla insanın ölümüne veya bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise fail, fıkradaki alt ve üst sınırlara göre cezalandırılacaktır.

Aslında burada tek fiilin birden fazla kişinin ölümüne neden olması halinde aynı neviden fikri içtima (TCK m. 43/2), aynı fiilin bir veya birden fazla kişinin ölümü ile bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına sebep olması halinde de farklı neviden fikri içtima (TCK m. 44/1) hükümleri gündeme gelebilecekken, Kanun Koyucu bu ihtimallerin gerçekleşmesi halini kendisi özel olarak düzenleme yolunu seçmiştir⁷⁰.

Yukarıda cezanın artırılmasını gerektiren nitelikte halinde bu fıkrayla ilgili ayrıntılı bilgi verildiğinden tekrara yer vermemek için burada ayrıntıya girilmemektedir.

⁶⁸ **Katoğlu**, Ekip Halinde Yürütülen Faaliyetlerde Güven İlkesi ve Ceza Sorumluluğu, s. 32. Yargıtay da açık biçimde güven ilkesinden söz etmemekle birlikte, sahip olduğu fabrikanın kazanından sorumlu kişinin seçim ve eğitimiyle ilgili olarak tedbirsiz ve dikkatsiz davranan fabrika sahibinin, kusurlu olduğuna karar vererek, aslında güven ilkesinin bir sınırını da göstermiştir: “*Dosya içeriğine göre sanığın sahibi bulunduğu deri fabrikasına ait istim kazanının patlaması sonucu kaynakçı (ME) ile herhangi bir kurs görmeyen, yeterlilik belgesi bulunmayan, sigortasız olarak çalışan, kazanın bakımından sorumlu (YG) ’nin öldüğü olayda; sanık, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü ’nün 3. maddesi gereğince ‘işçilere, yapmakta oldukları işlerde uymaları gerekli sağlık ve güvenlik tedbirlerini öğretmek’ zorunda olduğu ve 210. Madde gereğince kazanların işletilmesinde ‘ehliyeti hükümet veya mahalli idarelerce kabul edilen kişilere’ istihdam etmediği için kusurlu bulunmuştur...*” (Y. CGK, 15.10.1990, E. 2/214, K. 236 – Karar için bkz.: **Katoğlu**, Ekip Halinde Yürütülen Faaliyetlerde Güven İlkesi ve Ceza Sorumluluğu, s. 35, dn. 30).

⁶⁹ “... Ameliyattan önce anestezi işlerini bizzat hazırlayıp, ameliyat esnasında bulunup bizzat yapmak ve teknisyenlere nezaret etmekle görevli hastane Anestezi ve Reanimasyon Uzmanı Dr. Sanık Mehmet’in, bu görevlerin hiç birini yerine getirmemek ve baştan sona özensiz ve denetimsiz davranmakla, olayda asli kusurlu olması gerektiği, anestezi teknisyeni sanıklar Hüsniye ile Bediha’nın da anestezi cihazını ve ameliyat masasını ameliyattan önce kontrolle ameliyata hazır hale getirmek, oksijen ve azotperoksit tüplerinin dolu olup olmadığını kontrol etmekle ve ameliyat esnasında değiştirilen oksijen tüpünü de bizzat değiştirmekle görevli oldukları halde, ameliyat öncesinde bunları yapmayarak bir saatlik ameliyatta 15 dakikalık oksijen kaldığını ancak ameliyat esnasında farkedip, kendileri yerine yetkisiz hizmetliye tüpü değiştirmek ve tüm ayırıcı özelliklerine rağmen kontrol etmemekle, sıfatları ve konumları itibarıyla Uzman Dr. kadar olmasa da ağırlıklı ve büyük kusurlarının bulunduğu ...” (Y. 2. CD, 05.02.1996, E. 1996/268, K. 1996/1025 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁷⁰ **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 151-152.

Bunun dışında da dikkat ve özen yükümüne aykırı davranış, bir kimsenin ölümü ile birlikte başka suçların da oluşmasına sebep olabilecektir. Örneğin, taksirli davranışın bir kimsenin ölümü ile birlikte trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçlarından (TCK m. 179, 180) birisinin de oluşmasına neden olması halinde fikri içtima hükümleri gereğince bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır⁷¹.

Taksirle işlenen suçlarda “bir suç işleme kararının icrası kapsamında” işlenen suçtan söz edilemeyeceğinden, yine ölüm sonucu meydana gelmedikçe failin taksirle öldürme suçundan cezalandırılmayacağından; ölüm sonucu meydana geldiğinde ise aynı suçun aynı kişiye karşı farklı bir zamandan yeniden işlenmesi söz konusu olamayacağından taksirle öldürme suçunda zincirleme suç hükümleri (TCK m. 43/1) gündeme gelmeyecektir.

XV. YAPTIRIM VE CEZA MUHAKEMESİNE İLİŞKİN KURALLAR

- Taksirle öldürme suçunun temel şeklinin (fıkra 1) cezası *iki yıldan altı yıla kadar hapis* olarak öngörülmüştür. Maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen eylemin birden fazla kişinin ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde cezası ise, *iki yıldan onbeş yıla kadar hapis* cezası olarak kabul edilmiştir.

Mahkeme alt ve üst sınırlar arasında failin cezasını belirlerken *suçun işleniş biçimi, kusur durumu, meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığını* dikkate alacaktır⁷².

- Kanun Koyucu taksirli suçtan dolayı hükmolunacak hapis cezası uzun süreli de olsa, diğer koşulların da varlığı halinde, adli para cezasına çevrilebileceğini kabul etmiştir. Belirtmek gerekir ki, bilinçli taksirle işlenen suçlarda bu imkânı tanımamıştır (TCK m. 50/4). Uygulamada asıl mahkûmiyet çevrilmiş olan adli para cezası olarak kabul edilecektir (TCK m. 50/5).

⁷¹ “Mahkemece sanığın üzerine atılı trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun unsurlarının oluşmadığından bahisle beraatine karar verilmiş ise de olay sırasında 125 promil alkollü olup güvenli sürüş yeteneğine sahip olmadığı anlaşılan sanık hakkında, işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet vermesi nedeniyle 5237 sayılı TCK’nın 44. Maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralı gereğince en ağır cezayı gerektiren fiil gereğince sorumlu tutulacağı, bu bağlamda daha ağır cezayı öngören taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacağı nazara alınmaksızın ayrıca trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan beraatine karar verilmesi ...” (Y. 12. CD, 02.07.2012, E. 2011/22847, K. 2012/16584 - - Karar için bkz.: Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2853, dn. 18317).

⁷² Y. 12. CD, 26.09.2012, E. 2012/1388, K. 2012/19834 – Karar için bkz.: Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2854, dn. 1832).

- Taksirle öldürme suçundan dolayı failin aldığı somut ceza iki yıl veya daha az süreli ise, bu cezanın ertelenmesi mümkün olmakla birlikte; TCK para cezalarının ertelenmesini kabul etmediğinden hapis cezasının para cezasına çevrilmiş olması halinde erteleme hükümleri uygulanamayacaktır (TCK M. 51).
- CMK'nın 231/5. maddesinde "adli para cezası"nın da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına konu olabileceğini kabul etmiştir. **Yargıtay**, "*Anılan fıkıradaki belirtilen adli para cezasından ne kast edildiğinin 5271 sayılı Yasanın 231. maddesinin 7. fıkrasındaki; "Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez" şeklindeki hükmü ile, 11. fıkrasındaki; "...Ancak, mahkeme, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşulların varlığı halinde, hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek, yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir" biçimindeki hükümlerinden yola çıkılarak belirlenmesinde zorunluluk bulunmaktadır. /// Her iki fıkranın açık hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, 5271 sayılı Yasanın 231. maddesinin 5. fıkrasında kast edilen adli para cezası, seçenek yaptırım olarak hükmedilen adli para cezası olmayıp, 5237 sayılı Yasanın 52. maddesinde öngörülen ve hapis cezası ile birlikte veya yalnız hükmedilen adli para cezasıdır. Böyle bir kabul, her iki fıkranın ve müessesenin de doğal sonucudur..." gerekçesiyle taksirle öldürme suçundan verilen ve iki yılı geçen hapis cezaları para cezasına çevrilmiş olsa da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilemeyeceğini kabul etmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kararına göre, yerel mahkeme taksirli bir suçtan dolayı hükmettiği hapis cezasını henüz adli para cezasına çevirmeden önce CMK'nın 231. maddesi bağlamında değerlendirecek ve bu anlamda hükmün açıklanmasını geri bırakılmasına ilişkin ulaştığı sonuç olumsuzsa, bu hapis cezasını adli para cezasına çevirdikten sonra hükmün açıklanmasının geri bırakılması yoluna gidilemeyecektir⁷³.*

Kanımca, Yargıtay'ın bu kabulü TCK'nın 50/5. maddesinin "*Uygulamada asıl mahkûmiyet. bu madde hükümlerine göre çevrilen adli para cezası veya tedbirdir.*" hükmü karşısında doğru olmamıştır. CMK'nın 231/5. maddesinde de adli para cezasının seçenek yaptırıma çevrildikten sonra ortaya çıkan adli para cezası olup olmayacağını ilişkin bir açıklık yahut da bir sınırlama bulunmadığı gibi; Yargıtay'ın atıf yaptığı CMK'nın 231. maddesinin 7 ve 11. fıkralarından böyle bir sınırlamayı çıkarmak mümkün görünmemektedir⁷⁴.

⁷³ Y. CGK, 25.09.2012, E. 2012/9-7, K. 2012/1783 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁷⁴ Aksi yönde **Koca/Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s. 155.

- Kasten işlenmiş suçtan dolayı hapis cezasının kanuni sonucu olarak uygulanabileceği açıkça belirtildiğinden TCK'nın 53/1. maddesinde⁷⁵ düzenlenmiş olan belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma tedbiri taksirle öldürme suçunda da uygulanamayacaktır⁷⁶. Bununla birlikte aynı maddenin 6. fıkrası düzenlemesine göre, *belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet halinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına*⁷⁷ karar verilebilecektir. Yasaklama ve geri alma hükmün kesinleşmesiyle yürürlüğe girer ve süre, cezanın tümüyle infazından itibaren işlemeye başlar.
- Üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturmadıkça (TCK m. 4), taksirli bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen yahut da suçtan meydana gelen eşyanın müsaderesi mümkün değildir (TCK m. 54/1)⁷⁸.
- Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde *suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı* göz önünde bulundurulacağından, taksirle öldürme suç-

⁷⁵ “Madde 53- (1) Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,

b) Seçme ve seçilme ehliyetinden ve diğer siyasi hakları kullanmaktan,

c) Velayet hakkından; vesayet veya kayımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,

d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,

e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten,

Yoksun bırakılır.”

⁷⁶ “Taksirle işlenen suçlarda uygulama yeri bulunmadığı gözetilmeden sanığın 5237 sayılı TCK'nın 53/1. Maddesindeki haklardan yoksun bırakılmasına karar verilmesi, kanuna aykırı...” (Y. 9. CD, 18.01.2010, E. 2008/10368, K. 2010/121 – Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2855, dn. 1834).

⁷⁷ “Sanığın olay tarihinde sürücü belgesi bulunup bulunmadığı araştırılmadan ve onaylı örneği dosyaya konulmadan sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilmesi hukuka aykırıdır.” (Y. 12. CD, 10.06.2013, E. 2013/13710, K. 2013/15767 – Karar için bkz.: Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>, erişim: 25.04.2014).

⁷⁸ “...Taksirli suçlarda uygulama imkânı olmamasına rağmen suça konu av tüfeğinin 5237 sayılı TCK'nın 54/1. Maddesi uyarınca müsaderesine karar verilmesi ...” (Y. 12. CD, 11.04.2012/16543, K. 2012/9728 – Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2856, dn. 1836).

nun hem temel şekli (fıkra 1), hem de cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hali (fıkra 2) açısından zaman aşımı süresi *onbeş* yıl olabilecektir (TCK m. 66/1-d). Dava zaman aşımı süresinin kesilmesi halinde (TCK m. 67/2), zaman aşımı süresi en fazla 22 yıl altı ay olabilecektir (TCK m. 67/4)

Dava zaman aşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri de göz önünde bulundurulacağından, 2. fıkrada düzenlenen halin bilinçli taksirle işlenmesi halinde zaman aşımı süresi yirmi yıl, zaman aşımını kesen bir sebebin varlığı halinde ise otuz yıl olabilecektir.

Kanun Koyucu zaman aşımı süresinin hesabında failin yaşını dikkate alarak daha kısa süreler öngörmüştür. Buna göre, fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, Kanunda öngörülen zaman aşımı sürelerinin yarısı; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle zaman aşımı süresi dolmuş kabul edilecektir (TCK m. 66/2).

- Taksirle öldürme suçu re'sen soruşturulan ve kovuşturulan suçlardandır.

Yargıtay, taksirli davranışı gerçekleştiren kişi hakkında taksirle yaralama suçundan (TCK m. 89) dolayı oluşturulan mahkûmiyet hükmü kesinleştikten sonra, mağdurun ölmesi halinde, fail hakkında yeni bir iddianame ile taksirle ölüme sebep olmaktan dava açılmasını ve sonuç olarak hükmedilecek cezadan, taksirle yaralamadan dolayı verilen ve infaz edilen cezanın mahsup edilmesini kabul etmiştir⁷⁹.

- Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 10-12. maddeleri çerçevesinde, taksirle öldürme suçunu temel şekli (fıkra 1) bakımından görevli mahkeme asliye ceza mahkemesi, ikinci fıkrasında düzenlenmiş hal bakımından ise, ağır ceza mahkemesidir.

⁷⁹ “Taksirle yaralama suçundan yapılan yargılamada sanığın mahkumiyetine dair kararın kararın kesinleşmesinden sonra yaralının öldüğü ve önceki trafik kazası ile ölüm arasında iliyet bağının bulunduğu saptandığına göre, sanık hakkında taksirle ölüme neden olma suçundan dava açılması ve yargılama sonunda sanığın bu suçtan mahkumiyeti halinde, taksirle yaralama suçundan tayin olunan cezanın mahsubu gerekirken, sanık aleyhine yargılamanın yenilenmesi koşullarının oluşmadığı gözetilmeksizin ... yazılı biçimde karar verilmesi, ...” (Y. 12. CD, 27.04.2012, E. 2012/2472, K. 2012/11235– Karar için bkz.: **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, s. 2860, dn. 1849).

KAYNAKÇA

- Akıncı, Şahin;** Türk Hukuku'nda İnsan Kökenli Biyolojik Madde (Organ-Doku) Kavramı ve Bundan Doğan Hukuki Sonuçlar, Ankara 1996.
- Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet / Yenidünya, A. Caner;** Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2013.
- Artuk, Mehmet Emin / Gökçen, Ahmet / Yenidünya, A. Caner;** Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2013.
- Bayraktar, Köksal;** Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu, İstanbul 1972.
- Bayraktar, Köksal;** Kasten Öldürme Suçu, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, Yıl: 2013, C. 19.
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem;** Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C. I, 2. Baskı, İstanbul 2011.
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem;** Türk Ceza Hukukuna Giriş, 7. Baskı, İstanbul 2011.
- Demirbaş, Timur;** Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Ankara 2013.
- Dönmezer, Sulhi / Erman, Sahir;** Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C: II, 12. Baskı, İstanbul 1999.
- Dönmezer, Sulhi / Erman, Sahir;** Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, C. I, 13. Baskı, İstanbul 1997.
- Dönmezer, Sulhi;** Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 16. Baskı, İstanbul 2001
- Erem, Faruk;** Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, C. IV, 3. Baskı, Ankara 1985.
- Erman, Sahir;** Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (Erman/Özek, Ceza Hukuku Özel Bölüm), İstanbul 1994.
- Gökçen, Ahmet / Balcı, Murat;** Kasten Öldürme Suçları, Ankara 2013.
- Güney, Niyazi / Özdemir, Kenan / Balo, Yusuf S.;** Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara 2004.
- Hafizoğulları, Zeki / Özen Muharrem;** Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara 2010.
- Hafizoğulları, Zeki / Özen, Muharrem;** Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler – Kişilere Karşı Suçlar, Ankara 2010.
- Hakeri, Hakan;** Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2011.
- Hakeri, Hakan;** Kasten Öldürme Suçları, Ankara 2007.
- İçel, Kayıhan;** Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Sübjektif Sorumluluk, İstanbul 1967.
- İçel, Kayıhan;** İçel Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, İstanbul 2014.

- Katoğlu**, Tuğrul; Ekip Halinde Yürütülen Faaliyetlerde Güven İlkesi ve Ceza Sorumluluğu, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, sy.: 63, 2007.
- Koca**, Mahmut / **Üzülmez**, İlhan; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Ankara 2013.
- Koca**, Mahmut / **Üzülmez**, İlhan; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2013.
- Önder**, Ayhan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, C. II, İstanbul 1989.
- Önder**, Ayhan; Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul 1994.
- Özbek**, Veli Özer / **Kanbur**, M. Nihat / **Bacaksız**, Pınar / **Doğan**, Koray / **Tepe**, İlker; Türk Ceza Hukuk Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2013.
- Özbek**, Veli Özer / **Kanbur**, Mehmet Nihat / **Doğan**, Koray / **Bacaksız**, Pınar / **Tepe**, İlker; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5. Baskı, Ankara 2013.
- Özgenç**, İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2013.
- Öztürk**, Bahri / **Erdem**, Mustafa Ruhan; Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 12. Baskı, Ankara 2012.
- Roxin**, Claus; Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I, 4. Auflage, München 2006.
- Soyaslan**, Doğan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2012.
- Soyaslan**, Doğan; Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2010.
- Tezcan**, Durmuş / **Erdem**, Mustafa Ruhan / **Önok**, R. Murat; Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2013.
- Toroslu**, Nevzat; Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara 2007.
- Ünver**, Yener; Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, İstanbul 1998.
- Yaşar**, Osman / **Gökcan**, Hasan Gökcan / **Artuç**, Mustafa; Yorumlu – Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 2. Baskı, C. II, Ankara 2014.
- Yıldız**, Ali Kemal; 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Seminer Notlar, İstanbul 2007.
- Yıldız**, Ali Kemal; Tıp Hukukunda Güven İlkesi, VII. Türk – Alman Tıp Hukuku Sempozyumu (Tıpta İşbirliği ve Hukuksal Sorunlar), 16-17 Nisan 2010 Samsun.
- Zafer**, Hamide; Ceza Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2010.

